

Jaarverslag
&
Financieel Jaarverslag
over het jaar
2024

STICHTING ROBERT A. LEVISSON

Zuidelijke Wandelweg 41 • 1079 RK Amsterdam • Netherlands
contact@levisson.nl • www.levisson.nl • Tel. +31 (0)20 54 00 133
IBAN: NL88 ABNA 0400 3782 13 • KvK: 34178043 • ANBI: 811001994

Rabbin Robert A. Levisson (1913-2001) was één van de grote voormannen binnen het Nederlands Verbond voor Progressief Jodendom. Hij was de zoon van de oprichter van de Liberaal Joodse beweging in Nederland. Na de Tweede Wereldoorlog richtte hij de LJG Den Haag weer op en werd hij één van de grote liberale leiders in het land. Hij was een wijs mens, een begenadigd spreker en schrijver en een voorvechter van Israël.

Jehie zichro baroech - יהי זכרו ברוך - Zijn nagedachtenis zij gezegend

Inhoud

Inleiding	4
Het jaar 2024	5
Rabbijnenopleiding	5
Cursussen	5
Sjaliach tsiboer	
Ba'al tefilla	
Overige activiteiten	6
Studiedag	
Bibliotheek	
Communicatie	6
Website	
Nieuwsbrief	
Sidra van de Week	
Organisatie	7
Bestuur	
Management Team	
Opleidingscommissie	
Commissie van Bezwaar	
Raad van Advies	
Vertrouwenspersoon	
Financiën	8
Donateurs	
Toekomstbeleid	8
Plannen voor 2025	
Beleid komende jaren	
Samenstelling bestuur, leiding en commissies	9
Financieel jaarverslag 2024	11
Balans per 31 december 2024	
Staat van baten en lasten over 2024	

Inleiding

Hierbij ontvangt u het jaarverslag van het Levisson Instituut van 2024.

De tekst van het verslag zegt in feite alles, en laat zien hoe actief deze mooie, maar kleine organisatie zich inzet voor de verdere professionalisering van het Liberaal Joods landschap in ons land. We prijzen ons gelukkig met Francine Püttmann als onze directeur, die ongelooflijk veel werk verzet, zeker ook in de organisatie die met de tijd mee verandert en steeds meer op een hoger niveau komt. Mijn dank aan het bestuur, de Opleidingscommissie en alle anderen die zo actief betrokken zijn bij het werk van ons Instituut. Onze grote uitdaging is de toekomst. We mogen ons gelukkig prijzen met de cursussen die we geven, van waaruit enthousiaste mensen voortkomen die ook kandidaat zijn om de rabbijnenopleiding te gaan volgen, de essentie van ons Instituut, waarvoor het indertijd werd opgericht.

We hopen dat we dit kalenderjaar 2025 voor de vakantieperiode met een volledig actuele studiegids zullen kunnen komen, waar veel deskundigen aan gewerkt hebben.

Laten we er met elkaar aan blijven werken dat we als Liberaal en Progressief Joodse Gemeenten, nog verder kunnen bijdragen aan de uitbouw van de joodse kennis van onze leden en de spirituele groei van onze groeiende gemeenschap. Vooral in tijden waarin de spanning in de wereld, ook in de joodse gemeenschappen, toeneemt zullen we door kennis en professionaliteit ons moeten blijven sterken.

Kortom, mijn oude uitgangspunt uit Spreuken van de Vaders (Pirke Awot 2:4): “*al tifrosj min hatsiboer*”, “zonder je niet af van de gemeenschap”, maar geef je aandeel, waar je dat maar kan.

Veel leesplezier en tot ziens bij een van onze activiteiten,

Rabbin mr. Menno ten Brink
decaan Levisson Instituut

Het jaar 2024

Het jaar verslagjaar van het Levisson Instituut bestond in 2024-5784/5785 uit een jaar waarin we een aantal cursussen hebben kunnen aanbieden, de benoeming van nieuwe commissies en natuurlijk de essentie van ons Instituut: de opleiding van rabbijnstudenten.

Rabbijnenopleiding

In de eerste helft van 2024 studeerde onze rabbijnstudent, Asjer Waterman, een half jaar aan het Jewish Theological Seminary in New York. Dit is de gerenommeerde conservatieve rabbijnenopleiding, een Instituut voor hoger joods onderwijs. Daar volgde hij vakken ter verdieping van zijn eigen kennis. Mooi dat Asjer daardoor nader kennis kon maken met de rijke traditie van het joodse leven in New York, zowel wat betreft diversiteit aan synagogaal leven, als opleidingen.

Ook in het verslagjaar hield de Opleidingscommissie zich bezig met de herziening van het curriculum van de rabbijnenopleiding, zodat we onze opleiding nog verder kunnen professionaliseren. Het resultaat zal in 2025 in een nieuwe studiegids gepubliceerd worden. We zijn erg dankbaar voor de inzet van deskundigen om onze opleiding voor rabbijn op een zo hoog mogelijk academisch niveau te kunnen plaatsen.

Cursussen

Sjaliach tsiboer

In januari 2024 werd een nascholingsweekend georganiseerd voor de mensen die in 2022-2023 aan de sjaliach tsiboercursus hadden deelgenomen, maar ook voor deelnemers die de eerste cursus in 2009 hadden afgerond. In totaal deden 16 *sjatsers* mee. Een sjaliach tsiboer leidt als chazan de diensten in onze verschillende kehillot, waar geen vaste chazan in dienst is van de gemeente en vallen ook in als de vaste chazan niet aanwezig kan zijn. Onder leiding van chazan Josée Wolff (zij is o.m. docent aan het Hebrew Union College-Jewish Institute for Religion in New York, en begeleidt studenten in opleiding voor chazan) werden op verzoek een aantal onderwerpen behandeld waar de deelnemers bij het zingen van diensten tegenaan liepen. Ook onze vaste docent liturgie Annette Boeckler gaf verdiepende lessen.

Ba'al tefilla

In het verslagjaar bleek in gemeenten behoefte aan mensen die de diensten kunnen leiden, bij afwezigheid van een rabbijn: de ba'al tefilla. Ook door de pensionering van rabbijnen in de komende jaren zijn er mensen nodig die als voorganger diensten kunnen leiden. Daarom begon het Instituut eind 2024 met een nieuwe cursus, nadat de laatste in 2018 had plaatsgevonden. Deze nieuwe cursus bestaat uit vier intensieve weekenden, van vrijdagavond tot zondagmiddag, waarvan er drie in 2025 plaatsvinden. Aan deze cursus doen 11 deelnemers mee, uit zes verschillende gemeenten. Docenten zijn rabbijnen Menno ten Brink en Marianne van Praag, en voor de liturgie Annette Boeckler.

Deze weekenden vinden, zoals al onze cursussen, op locatie plaats. De studenten moeten een goede kennis van Hebreeuws hebben. Ze worden ingevoerd in de inhoud van de diensten van sjabbat en chagiem (feestdagen). Ze leren naast de inhoudelijke verdieping van teksten en begrippen, in de praktijk hoe ze de diensten moeten doen en hoe ze een dvar Tora (een uitleg voor de Tora voorlezingen) moeten houden. Het is ook de bedoeling dat studenten tijdens sjoeldiensten

in de verschillende kehillot een soort stage kunnen lopen, om ervaring op te doen. Vanuit het Levisson Instituut krijgt men na volledige afronding van de cursus een certificaat. Dat vindt plaats in 2025. Het is aan de kehillot of men gebruik wil en kan maken van het aanbod.

Overige activiteiten

Studiedag

In LJG Amsterdam stond sjabbat 20 januari 2024 geheel in dienst van het Levisson Instituut. De dienst werd geleid door de decaan, rabbijn Menno ten Brink, een bestuurslid was gabbai en de overige bestuursleden kregen mitswes. De Amsterdamse deelnemers aan de Ba'al koreecursus, die het Instituut in 2023 had georganiseerd, konden laten horen wat ze hadden geleerd. Zij lajenden elk een alija tijdens de Toradiens.

Na afloop van de sjoeldienst bood het Levisson Instituut de aanwezigen een lunch aan en volgde een studiemiddag met drie lezingen van docenten van het Instituut:

Annette Boeckler: *Traditional and Liberal Liturgies - what are the differences and why do they exist?*

Carolyn Levisson: *Ledor wador, van generatie op generatie - Genogram, een gestructureerde manier om over familie(-geschiedenis) te praten.*

Bart Wallet: *Wat is liberaal aan liberaal jodendom? Historische achtergronden van het liberaal jodendom.*

De presentaties zijn terug te zien op <https://levisson.nl/2024-boeckler-levisson-wallet/>

Doel van deze dag was onder meer om meer studenten te enthousiasmeren voor de rabbijnenopleiding en de verschillende cursussen die Levisson te bieden heeft, door een kijkje te bieden in de keuken van ons Instituut.

Bibliotheek

Ook in het verslagjaar kreeg de bibliotheek regelmatig boeken aangeboden uit nalatenschappen en van mensen die hun huis aan het opruimen waren. Met zeer grote terughoudendheid worden deze geaccepteerd, omdat de boeken binnen de bestaande collectie moeten passen en een goede aanvulling dienen te zijn. De bibliotheek is een gezamenlijke bibliotheek van het Levisson Instituut en de LJG Amsterdam en bevindt zich in het gebouw van LJG Amsterdam. De bibliotheek wordt beheerd door de directeur van het Levisson Instituut.

De collectie bevat studieboeken en naslagwerken die relevant zijn voor de rabbijnenopleiding, de rabbijnen en alle andere geïnteresseerden in de studie van het jodendom. De catalogus is te raadplegen op www.levissonbibliotheek.nl of www.ljgbibliotheek.nl.

Communicatie

Website

De website is een belangrijk middel in de communicatie naar de buitenwereld. Deze wordt regelmatig bekeken, met name de muziekbibliotheek. Wekelijks wordt op de website ook de Sidra van de Week geplaatst. www.levisson.nl

Op de website staat ook een document over wat een liberale rabbijn in zijn/haar dagelijkse werk doet: <https://levisson.nl/opleidingen/rabbijnen/>. Er zijn meer rabbijnen nodig voor de toekomst en we hopen meer inzicht te geven over de mooie aspecten van de functie van rabbijn, in en buiten de joodse gemeenten.

Nieuwsbrief

In 2024 is er geen nieuwsbrief verschenen. Wel zijn er regelmatig aankondigingen gestuurd naar de gemeenten om in hun eigen nieuwsbrief te plaatsen. De nieuwsbrief wordt per mail rondgestuurd naar ca. 700 geadresseerden. Aanmelden kan via contact@levisson.nl.

Sidra van de Week

Wekelijks wordt een commentaar op de sidra van de week (parasjat hasjavoea) vertaald in het Nederlands per e-mail verstuurd aan meer dan 500 belangstellenden. De coördinatie en eindredactie hiervan was zeven jaar lang in handen van Channa Kistemaker. In 2024 heeft Harry Polak vanuit Israel de taak overgenomen. Dick Hage zorgt voor de verzending per e-mail. Via de website van het Instituut kan men zich gratis abonneren.

Elke week staat de nieuwe sidra op de homepage van de website. Oudere commentaren zijn terug te zien: www.levisson.nl/toralezingen/sidra-van-de-week/

Dank aan diegenen die zich vrijwillig inzetten voor de verspreiding van Torakennis, een van de taken van het Instituut.

Organisatie

Het bestuur, Management Team en alle commissies hebben een vervolg gegeven aan de reeds ingezette reorganisatie van het Instituut. Alleen een Examencommissie voor de rabbijnenopleiding moet nog vorm krijgen. Zie voor het schema en uitleg: <https://www.levisson.nl/over-ons/wie-is-wie/>

Bestuur

Het bestuur is in 2024 vijf keer bij elkaar gekomen. De benoeming van de Raad van Advies en de Commissie van Bezwaar waren belangrijke onderwerpen. De voorzitter van het bestuur heeft incidenteel contact met de voorzitter van het Nederlands Verbond voor Progressief Jodendom.

Management Team

Naast de dagelijkse gang van zaken hield het Management Team zich in de verslagperiode o.a. bezig met de rabbijnenopleiding, de nieuwe Ba'al tefillacursus, de herziening van de organisatiestructuur en de organisatie van de studiedag op 20 januari 2024.

Het Management Team vergadert maandelijks. Het MT is vertegenwoordigd bij de vergaderingen van het bestuur en bij de verschillende commissies. Tevens houdt het contact met het Nederlands Verbond voor Progressief Jodendom en de besturen van de aangesloten gemeenten.

De directeur houdt kantoor in de Levissonkamer in LJG Amsterdam en is per e-mail bereikbaar via contact@levisson.nl.

Opleidingscommissie

De Opleidingscommissie, onder leiding van prof. dr. Irene Zwiép, is een paar keer bijeengewees en heeft regelmatig via e-mail contact met elkaar. Gekeken is naar de leerlijnen en leerdoelen van de rabbijnenopleiding, waarbij de verschillende rollen van de rabbijn zijn geformuleerd en de bijbehorende competenties/vaardigheden. Doel is dat dit in 2025 in een nieuwe studiegids resulteert.

Commissie van Bezwaar

In april 2024 is de Commissie van Bezwaar benoemd en bestaat uit drie leden, onder voorzitterschap van Mr. Ernst Numann. Deze commissie bemiddelt in ernstige conflicten.

Raad van Advies

De Raad van Advies is in het verslagjaar benoemd en bestaat uit zeven leden, onder voorzitterschap van prof. dr. Juliette Walma van der Molen. De Raad van Advies adviseert, gevraagd en ongevraagd, het Instituut.

Vertrouwenspersoon

De vertrouwenspersoon van het Levisson Instituut, Marion Alhadeff, heeft in het verslagjaar geen meldingen gehad.

Zij is onafhankelijk en legt geen verantwoording af. Het benoemen van een vertrouwenspersoon is een van de maatregelen ter bevordering van de integriteit van de organisatie.

Iedereen die bij het Levisson Instituut is betrokken of daarvan in dienst is kan een beroep doen op de vertrouwenspersoon. Meer informatie over de rol van de vertrouwenspersoon is te lezen op de website: www.levisson.nl/over-ons/vertrouwenspersoon/

Financiën

Donateurs

Het Levisson Instituut dankt de trouwe en nieuwe donateurs die in 2024 een gift hebben gegeven aan het Instituut. Mede dankzij hen kunnen wij het werk doen voor de gemeenschap.

Dank is ook verschuldigd aan het Nederlands Verbond voor Progressief Jodendom, de Kiwi Stichting, Stichting Maror, Stichting Levi Lassen en Stichting Lex Hanna. Daarnaast danken wij ook de overige subsidiegevers voor het verblijf van onze rabbijnstudent aan het Jewish Theological Seminary in New York.

Echter, wij blijven uw hulp nodig hebben. Wij hopen meer donateurs, stichtingen en fondsen te vinden die ons financieel willen bijstaan om dit opleidingscentrum van het Progressief Jodendom in Nederland te behouden en actief te laten blijven. Uw bijdrage is aftrekbaar als gift aan de ANBI Stichting Robert A. Levisson. Daarvoor geldt de tekst uit het traktaat Berachot van de Talmoed Jeroesjalmi: *Wie zichzelf met de noden van de gemeenschap bezighoudt, is alsof hij zich bezighoudt met Tora.*

Toekomstbeleid

Plannen voor 2025

De plannen voor het jaar 2025 zijn een voortzetting van het huidige beleid en vormen onze uitdaging:

- De herziening van de organisatiestructuur zal worden afgerond met een Examencommissie.
- Een nieuwe studiegids zal verschijnen.

- Op 1 februari 2025 heeft prof. dr. Jessica Roitman een lezing geven over *Colonial Contradictions: Jews and the Dutch Empire*, in LJG Den Haag, mede om het Instituut zichtbaarder te maken en meer studenten te enthousiasmeren opleidingen en cursussen te volgen.
- De overige drie weekenden van de Ba'al tefillacursus worden in het eerste halfjaar van 2025 gehouden.
- De haftara voor het hele jaar zal worden ingezongen en op de website van het Instituut geplaatst. Net als 10 jaar geleden, toen de hele Tora werd ingezongen, is dit nu ook bedoeld als ondersteuning voor met name bar/bat mitzwa kinderen en iedereen die de haftara tijdens de Toradiens verzorgt. We zijn Etienne Denneboom zeer erkentelijk dat hij dit op zich heeft genomen.

Beleid komende jaren

Het Levisson Instituut blijft ernaar streven, en dat is een grote uitdaging, nieuwe rabbijnstudenten aan te trekken. Ook cursussen zal het Instituut blijven verzorgen, zodat niet-rabbijnen, bij zullen dragen aan de ontwikkeling van onze Liberaal Joodse en Progressief Joodse Gemeenten. Dit is mede van groot belang omdat, zoals wij eerder aangaven, er verschillende rabbijnen de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt of nog zullen bereiken en we de professionalisering van het joods leiderschap van essentiële belang achten, om onze Liberaal Joodse Gemeenschap te versterken en uit te breiden. Geïnspireerde rabbijnen en professioneel zijn daarbij essentieel. Wij doen dit vooral ook in samenwerking met (de gemeenten van) het Nederlands Verbond voor Progressief Jodendom (NVPJ) en het College van Rabbijnen.

Wij zijn eenieder die op welke wijze dan ook bijdraagt aan het werk en de doelstellingen van ons Levisson Instituut heel vele dank verschuldigd.

Samenstelling bestuur, leiding en commissies

Bestuur

Drs. David Asser, voorzitter

Drs. Helma Blankman, vice-voorzitter

Mr. Anita van Leeuwen, secretaris

Drs. Leopold I. Hertzberger, penningmeester

Drs. Liane van Dantzig, lid

Management Team

Rabbin mr. Menno ten Brink, decaan

Rabbin Marianne van Praag, hoofd Programma Beroepsvorming

Drs. Francine Püttmann, directeur Algemene Zaken

Opleidingscommissie

Prof. dr. Irene Zwiep, voorzitter

Deelcommissie Academisch programma

Prof. dr. Irene Zwiep

Prof. dr. Bart Wallet

Drs. Francine Püttmann, toehoorder

Deelcommissie Pastoraal/Beroepsvormend programma

Drs. Carolyn Levisson, voorzitter (tot eind 2024)

Rabbijn Marianne van Praag, hoofd Programma Beroepsvorming

Dr. Jutka Halberstadt

Drs. Sharon Snoek

Ella Wijnschenk-Oesterman, toehoorder

Drs. Francine Püttmann, toehoorder

Toelatingscommissie

Prof. dr. Irene Zwiep, voorzitter Opleidingscommissie

Drs. Carolyn Levisson, voorzitter deelcommissie Beroepsvormend programma (tot eind 2024)

Rabbijn mr. Menno ten Brink, decaan

Raad van Advies

Prof. dr. Juliette Walma van der Molen, voorzitter

Dr. Channa Al

Prof. dr. Joachim Duyndam

David Kat

Irith Koster

Bert Oude Engberink

Chaya Rodrigues Pereira

Commissie van Bezwaar

Mr. Ernst Numann, voorzitter

Mr. David Allick

Anita Zonneveld-Philips

Vertrouwenspersoon

Marion Alhadeff

Coördinator Sidra van de Week

Channa Kistemaker (tot aug. 2024)

Harry Polak (vanaf aug. 2024)

Webmaster

Francine Püttmann

Bibliothecaris

Francine Püttmann

Financieel jaarverslag 2024

De jaarstukken 2024 zijn op 6 juni 2025 vastgesteld door het bestuur en aansluitend door accountant Kuhlman. Hieronder volgt een samenvatting. De volledige jaarstukken kunnen worden opgevraagd via contact@levisson.nl

Balans per 31 december 2024

<i>Activa</i>		<i>Passiva</i>	
Effecten	€ 143.949	Stichtingsvermogen	€ 294.281
Vorderingen	€ 0	Bestemmingsreserve	€ 47.591
Liquide middelen	€ 205.524	Vooruit ontvangen subsidies en bijdragen	€ 232
		Belastingen	€ 359
		Overige schulden	€ 7.010
Totalen	€ 349.473		€ 349.473

De *bestemmingsreserve* bestaat uit een viertal fondsen:

Studentenfonds	€ 8.781
Fonds seminars Israël	€ 15.000
Fonds wetenschappelijk onderzoek	€ 8.841
Opleidingenfonds	€ 14.969

Het Studentenfonds, een afscheidscadeau voor decaan David Lilienthal, is bedoeld om studenten, vanwege hun persoonlijke financiële situatie, een toelage te kunnen geven voor kosten die rechtstreeks met de studie verband houden. In 2024 zijn uitkeringen gedaan van totaal € 11.586.

Het Fonds seminars Israël is in 2005 ingesteld om studenten met regelmaat aan een seminar in Israël te laten deelnemen. Hiervan is in 2024 geen gebruik gemaakt.

Het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek beoogt studenten te ondersteunen die wetenschappelijk onderzoek verrichten. In 2016 is voor het laatst een beroep gedaan op dit fonds.

Het Opleidingenfonds bestaat uit niet-gebruikte delen van verschillende subsidies voor opleidingen die de Kiwi-Tielens Stichting in de loop der jaren Levisson heeft gegeven. Het bestuur heeft de reserve opengesteld voor alle opleidingen. Hiervan is in 2024 geen gebruik gemaakt.

Staat van baten en lasten over 2024

<i>Baten</i>		<i>Lasten</i>	
Donateurs	€ 12.260	Personeelskosten	€ 28.650
Subsidies	€ 19.000	Kosten opleidingen	€ 26.761
Collegegelden	€ 1.500	Kosten bestuur/MT/cies	€ 458
Sjaliach tsiboeropleiding	€ 6.650	Bibliotheek	€ 164
Ba'al tefilla	€ 14.900	Externe communicatie	€ 756
Koersresultaat effecten	€ 30.805	Accountants- en advieskosten	€ 3.872
Rentebaten	€ 6.289	Diversen en onvoorzien	€ 861
		Netto resultaat	€ 29.882
Totalen	€ 91.404		€ 91.404

Wij zijn al onze donateurs en ondersteuners dankbaar. Ik kan hen niet allemaal noemen, maar graag vermeld ik het Verbond (NVPJ), de Kiwi Stichting, Stichting Maror, Stichting Levi Lassen, Stichting LexHanna en de individuele donateurs die ruimhartig hebben ondersteund. Wij verwelkomen graag nieuwe donateurs die het Levisson Instituut gezond houden. Uw bijdrage is aftrekbaar als gift aan de ANBI Stichting Robert A. Levisson.

Leopold I. Hertzberger
penningmeester